

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.410.010.02.2017

P/17/045

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań

T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01

lpo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/045 – Funkcjonowanie spółek hodowli roślin o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Joanna Jóźwiak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/76/2017 z 9 maja 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	„Spójnia” Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, ul. Lipowa 22, Nochowo, 63-100 Śrem (dalej: Spółka)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Paweł Wachowiak ² Prezes Zarządu Spółki (dalej: Prezes Zarządu) (dowód: akta kontroli str. 3-6)

II. Ocena kontrolowanej działalności³

Ocena ogólna

NIK ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, funkcjonowanie Spółki.

Spółka prawidłowo realizowała zadania z zakresu postępu biologicznego hodowli roślin uprawnych, prowadząc hodowlę od 19 do 20 gatunków roślin warzywnych, w tym hodowlę twórczą obejmującą 10 następujących gatunków: burak ćwikłowy, bób, cebula, fasola szparagowa, marchew jadalna, ogórek gruntowy, ogórek pod osłoną – małosolny, pietruszka, rzodkiewka i papryka. Spółka prowadziła badania nad nowymi odmianami gatunków roślin, których efektem było zarejestrowanie w kontrolowanym okresie w sumie 12 nowych odmian.

Spółka z prowadzonej działalności gospodarczej uzyskiwała dodatnie wyniki finansowe, niemniej jednak niepokojące jest uzyskanie na działalności podstawowej w latach 2015 i 2016 straty ze sprzedaży (w wys. 44,6 tys. zł i 461,1 tys. zł). Wyplacone wynagrodzenia Prezesa Zarządu mieściły się w limitach ustalonych przepisami prawa⁴.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły gospodarowania mieniem trwałym Spółki z naruszeniem zasady należytej staranności, bowiem w stosunku do części obiektów objętych kontrolą NIK nie przestrzegano obowiązków nałożonych ustawą Prawo budowlane oraz nie wykonywano zaleceń wydawanych po okresowych (raz na rok) kontrolach stanu technicznego budynków.

¹ Okres objęty kontrolą to lata 2014-2016 z uwzględnieniem zagadnień z okresu wcześniejszego, mających istotny wpływ na działalność objętą kontrolą, a także zdarzeń późniejszych, występujących do dnia zakończenia czynności kontrolnych.

² Od 1 czerwca 2009 r.; zarząd Spółki był jednoosobowy.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁴ W ustawie z 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz. U. z 2017 r., poz. 1222) i przepisach rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z 21 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowego wykazu świadczeń dodatkowych, które mogą być przyznane osobom kierującym niektórymi podmiotami prawnymi, oraz trybu ich przyznawania (Dz. U. nr 14, poz.139).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Realizacja przez spółkę zadań dotyczących postępu biologicznego w hodowli roślin i nasiennictwie

1.1. Zgodność prowadzonej hodowli twórczej i zachowawczej roślin uprawnych z biznesplanem i umową spółki

Opis stanu
faktycznego

1.1.1. Przedmiotem działalności Spółki była m.in. hodowla twórcza i zachowawcza nasion roślin warzywnych. W latach 2014-2015 hodowla twórcza w Spółce obejmowała 10, a zachowawcza 19 własnych gatunków roślin warzywnych. W 2016 r. było to odpowiednio 10 i 20 gatunków⁵. W 2016 r. łączna powierzchnia hodowli twórczej realizowanej w polu, w szklarni i tunelach foliowych obejmowała 4,203 ha (w 2015 r. - 7,6051 ha, w 2014 r. - 8,4122 ha), a hodowli zachowawczej obejmowała 18,6416 ha (w 2015 r. - 24,6571 ha, w 2014 r. - 26,65 ha). Hodowlą twórczą były objęte następujące gatunki: burak ćwikłowy, bób, cebula, fasola szparagowa, marchew jadalna, ogórek gruntowy, ogórek pod osłoną – małosolny, pietruszka, rzodkiewka i papryka. Hodowlą zachowawczą były objęte: bób, burak ćwikłowy, cebula, fasola wielokwiatowa i szparagowa, groch siewny cukrowy i łuskowy, kalarepa, marchew jadalna, ogórek gruntowy, szklarniowy i pod osłoną – małosolny, pietruszka korzeniowa, rzodkiewka, sałata, szczypiorek, szpinak, lędźwian, soczewica jadalna, koper. Według stanu na 31 grudnia 2016 r. Spółka prowadziła hodowlę 102 odmian roślin warzywnych wpisanych do Krajowego Rejestru Odmian⁶ (wzrost o dziewięć odmian w stosunku do 2014 r. i o siedem odmian w stosunku do 2015 r.)⁷ oraz sześć odmian⁸ nie objętych procesem rejestracji. Najwięcej odmian zarejestrowanych było w gatunkach roślinnych takich jak: ogórek gruntowy (14 odmian), marchew jadalna (12 odmian), fasolka szparagowa (11 odmian), groch łuskany (10 odmian), burak ćwikłowy i cebula (po 9 odmian). Z Krajowego Rejestru w 2014 r.⁹, ze względu na niską sprzedaż nasion, wykreślono dwie odmiany ogórka szklarniowego. W 2014 r. COBORU przyjął do urzędowych badań odrębności, wyrównania i trwałości sześć odmian roślin warzywnych¹⁰, a w 2015 r.¹¹ i w 2016 r.¹² po cztery odmiany.

W latach 2015-2016 Spółka miała zarejestrowanych za granicą 16 odmian roślin warzywnych w trzech krajach (w Rosji, na Ukrainie i Litwie)¹³. Po siedem odmian zarejestrowanych było na Ukrainie i w Rosji, a dwie na Litwie. Za granicą Spółka zarejestrowała odmiany grochu siewnego łuskowego, ogórka gruntowego, marchwi jadalnej, buraka ćwikłowego, rzodkiewki, cebuli i bobu.

W Spółce prowadzona była ponadto działalność obejmująca: chów bydła mlecznego, sprzedaż mleka, chów i sprzedaż owiec, uprawę zbóż i roślin oleistych¹⁴. Była ona zgodna z zakresem ustalonym w umowie Spółki. W 2016 r. struktura przychodów

⁵ Zwiększono liczbę gatunków o szpinak.

⁶ Prowadzonego przez Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych, dalej „COBORU”.

⁷ W 2014 r. do Krajowego Rejestru wpisane zostały dwie odmiany ogórka i jedna cebuli (3 odmiany), w 2015 r. - jedna odmiana bobu i jedna rzodkiewki (2 odmiany), w 2016 r. - dwie odmiany buraka ćwikłowego, jedna cebuli, fasolki szparagowej, ogórka gruntowego, ogórka pod osłoną i szpinaku (7 odmian).

⁸ Po dwie odmiany lędźwian, soczewicy i kopru ogrodowego.

⁹ W latach 2015-2016 nie skreślono żadnej odmiany roślin warzywnych.

¹⁰ Po jednej: cebuli, fasoli, szpinaku i ogórka oraz dwie buraka ćwikłowego.

¹¹ Po jednej sałaty i pietruszki, dwie fasoli.

¹² Po jednej rzodkiewki i sałaty, dwie ogórka.

¹³ W 2014 r. zarejestrowanych było 19 odmian w czterech krajach (poza Rosją, Ukrainą i Litwą, także na Białorusi).

¹⁴ Na 31.12.2016 r. Spółka posiadała 328 sztuk bydła, w tym 107 krów oraz 931 owiec.

ze sprzedaży ogółem była następująca: sprzedaż nasion – 75%, sprzedaż zbóż – 12%, sprzedaż mleka – 8%, pozostała produkcja zwierzęca – 3%, usługi – 1%¹⁵.

(dowód: akta kontroli, str. 7, 12, 21-36, 56-68, 92, 97-114, 197-209, 236, 242-260, 298-342, 369, 375-388, 447-450)

1.1.2. Zakres prowadzonej hodowli twórczej przez cały okres lat 2008-2016 nie uległ zmianie i obejmował 10 gatunków roślin warzywnych. W przypadku hodowli zachowawczej, w latach 2008-2015 uprawiano 19 gatunków roślin warzywnych, a w 2016 r. liczba ta wzrosła do 20 gatunków. W latach 2012-2013¹⁶ hodowla twórcza była prowadzona na polach, w szklarniach i tunelach obejmujących powierzchnię wynoszącą odpowiednio 7,6965 ha i 5,7496 ha.

(dowód: akta kontroli, str. 21, 36)

1.1.3. Zakres prac hodowlanych roślin uprawnych był zgodny z własnymi programami hodowlanymi, określonymi w Spółce dla wymienionych wyżej 10 gatunków roślin warzywnych podlegających hodowli twórczej. Programy te były tworzone przez Dyrektora ds. Hodowli we współpracy z pracownikami Działu Hodowli i Działu Sprzedaży. Zawarto je w corocznie aktualizowanych biznesplanach Spółki, zatwierdzonych przez Zgromadzenie Wspólników. Według założeń do tych programów: [...] ¹⁷. W każdym programie hodowlanym dla danego gatunku rośliny warzywnej określone zostały cele i kierunki przyjęte dla jego hodowli oraz sposób ich realizacji.

(dowód: akta kontroli, str. 97-106, 166, 173, 242-250, 281, 375-384, 452)

W sprawozdaniach zarządu z działalności Spółki za 2014 r., 2015 r. i 2016 r., zatwierdzonych przez Zgromadzenie Wspólników, ustalono że realizacja hodowli twórczej przebiegała w sposób zgodny z przyjętym programem hodowli dla poszczególnych gatunków.

(dowód: akta kontroli, str. 56, 171, 197, 279, 298, 441)

Prezes Zarządu wyjaśnił, że poza danymi do biznesplanu spółka nie otrzymywała od Agencji Nieruchomości Rolnych (dalej ANR) żadnych wytycznych w zakresie postępu biologicznego.

(akta kontroli, str. 712)

1.1.4. Spółka w latach objętych kontrolą nie uczestniczyła w realizacji programów hodowlanych prowadzonych przez inne podmioty.

(dowód: akta kontroli, str. 452)

1.1.5. W latach 2014-2016, jak wynika z wyjaśnień Prezesa Zarządu, nie było przypadków odmowy rejestracji odmiany zgłoszonej przez Spółkę do COBORU.

(dowód: akta kontroli, str. 452)

Spośród 14 odmian zgłoszonych do COBORU przez Spółkę od 2014 r. do zakończenia kontroli przez Spółkę, wpisano do rejestru wszystkie sześć odmian zgłoszonych w 2014 r. i trzy z czterech odmian zgłoszonych w 2015 r. Żadna z odmian zgłoszonych w 2016 r. nie została jeszcze zarejestrowana. Jedna z odmian zgłoszonych w 2015 r. nie została zarejestrowana w związku ze złożeniem przez Spółkę wniosku o wycofanie jej z procedury wpisu do Krajowego Rejestru

¹⁵ W stosunku do 2014 r. i 2015 r. udział przychodów ze sprzedaży nasion wzrósł odpowiednio o: 4% i 2%.

¹⁶ Za lata 2008-2011 Spółka nie dysponowała danymi o powierzchni hodowli gatunków roślin warzywnych z rozdzieleniem na hodowlę twórczą i zachowawczą, gdyż kierując się wytycznymi ANR dotyczącymi opracowywania sprawozdań nie rozdzielała hodowli na twórczą i zachowawczą.

¹⁷ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1764, dalej „udip”) i art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm., dalej „uznk”) NIK wyłączyła jawność informacji posiadających wartość gospodarczą, co do których przedsiębiorca podjął niezbędne działania w celu zachowania ich poufności. Wyłączenia tego dokonano w interesie przedsiębiorcy.

i o przyznanie wyłącznego prawa. Prezes Zarządu podał, że przyczyną wycofania odmiany z procedury rejestracji była zauważona wada, która mogła przyczynić się do odmowy wpisania do Krajowego Rejestru. COBORU w piśmie z 26.07.2016 r. sugerowało ponowne zgłoszenie odmiany do rejestracji, co mogło się dokonać dopiero w 2017 r. Warto było więc wycofać odmianę samemu i jeszcze w 2016 r. zgłosić ją ponownie, przez co zyskaliśmy, że została ona przyjęta do badań w 2017 r., a nie w 2018 r.

(dowód: akta kontroli, str. 459-469, 713, 718)

Spółka w kontrolowanych latach realizowała doświadczenia odmianowe w 10 gatunkach roślin warzywnych. Porejestrowe doświadczenia odmianowe (PDO) prowadziła: w 2014 r. z pięcioma gatunkami (cebulą siewu ozimego, ogórkiem gruntowym, marchwią jadalną, bobem i fasolą szparagową); w 2015 r. z czterema gatunkami (cebulą siewu ozimego, ogórkiem gruntowym, marchwią jadalną i bobem); w 2016 r. z dwoma gatunkami (ogórkiem gruntowym i fasolą szparagową). Doświadczenia własne w Stacjach Doświadczalnych Ocen Odmian (SDOO) prowadziła w 2014 r. z trzema gatunkami (pietruszką, marchwią i rzodkiewką); w 2015 r. z trzema gatunkami (cebulą, marchwią i rzodkiewką); w 2016 r. z czterema gatunkami (cebulą, marchwią, rzodkiewką i fasolą szparagową). Na własnych polach prowadziła doświadczenia w 2014 r. z siedmioma gatunkami (bobem, fasolą szparagową, ogórkiem gruntowym, ogórkiem pod osłony, rzodkiewką, burakiem ćwikłowym i cebulą), a w 2015 r. i w 2016 r. z siedmioma gatunkami (fasolą szparagową, ogórkiem gruntowym, ogórkiem pod osłony, rzodkiewką, burakiem ćwikłowym, papryką i cebulą).

Prezes Zarządu podał w wyjaśnieniach, że badania te służyły wyłonieniu „nowych” kandydatów do zgłoszenia do urzędowych badań, ukierunkowaniu sprzedaży nasion odmiany – rynek producenta, przemysł, rynek amatorski oraz jako materiał promocyjny i reklamowy.

(akta kontroli, str. 452-453, 506, 522, 542, 712-713)

1.1.6. Spółka w kontrolowanym okresie nie stwierdziła naruszenia jej wyłącznego prawa do ochrony danej odmiany. Prezes Zarządu podał w wyjaśnieniach, że w latach poprzedzających okres kontroli doszło do przejęcia przez byłego Prezesa Spółki oraz hodowcę Spółki odmiany ogórka Śremski F1, czego skutki finansowe odczuwa Spółka do dzisiaj. Sprawa prowadzona była na drodze sądowej, w sądzie okręgowym i apelacyjnym, które oddaliły powództwo w całości. Spółka wniosła skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego, który wyrokiem z 17 grudnia 2015 r. oddalił tę skargę. Chcąc uchronić firmę przed mogącym nastąpić zdecydowanym spadkiem sprzedaży, Spółka zarejestrowała odmianę Śremski Nowy F1.

(dowód: akta kontroli, str. 453, 454-458, 470-484)

1.2. Produkcja oraz sprzedaż materiału siewnego

1.2.1. W latach 2014, 2015 i 2016 na powierzchni gruntów¹⁸ wynoszącej odpowiednio: 120,6 ha, 102,84 ha i 104,2 ha, wyprodukowano materiał siewny roślin strączkowych w ilości (po oczyszczeniu) wynoszącej odpowiednio: 246 ton, 129,9 ton i 139 ton. Ilość wyprodukowanego materiału siewnego roślin warzywnych (po oczyszczeniu)¹⁹ kształtowała się następująco: w 2014 r. na 155,53 ha wyprodukowano 102 tony, w 2015 r. na 139,6 ha wyprodukowano 86,7 ton, a w 2016 r. na 117,93 ha wyprodukowano 17 ton.

¹⁸ Powierzchnie upraw obejmowały grunty Spółki i grunty udostępniane w ramach umów o współpracy. Udział gruntów należących do Spółki w powierzchni gruntów upraw ogółem wynosił w latach 2014, 2015 i 2016 odpowiednio: 27,4%, 35% i 33%.

¹⁹ W biznesplanach Spółki obejmujących kontrolowane lata planowane były wielkości produkcji materiału siewnego wyhodowanego wyłącznie na gruntach Spółki.

Spółka na swoich gruntach w kontrolowanych latach wyprodukowała nasiona w ilości odpowiednio: 69,5 tony (99% planu), 38,9 ton (57% planu) i 31,4 tony (50% planu).

Wielkości obszarów gruntów rolnych w poszczególnych latach, na których Spółka prowadziła produkcję nasienną roślin strączkowych nie odbiegała znacząco od wielkości zaplanowanych w biznesplanach²⁰, a w przypadku roślin warzywnych była mniejsza o 30 ha w 2014 r. i o 22 ha w 2015 r., a w 2016 r. była większa o 10 ha²¹.

Prezes Zarządu w wyjaśnieniach w tej sprawie podał, że na te różnice składa się wiele aspektów, do których należą: stan zapasów (ich ilość i jakość), warunki rynkowe w danej chwili (nieoczekiwany wzrost lub spadek popytu na daną odmianę), przewidywane prognozy klimatyczne (np. zapowiadana w prognozach długoterminowa susza lub długie okresy o niskiej temperaturze i dużych opadach), nieprzewidziane sytuacje (np. działalność dzikiej zwierzyny, która zjada lub trąci całą plantację, tworzenie zastoisk wodnych spowodowane ulewami deszczu, nasilone porażenie nasion chorobami lub szkodnikami, których nie eliminują środki ochrony roślin), dyskwalifikacja plantacji prowadzonej w ramach kooperacji przez kwalifikatora polowego z powodu niedotrzymania wymaganych przez przepisy warunków upraw, uwarunkowania organizacyjne wewnątrz gospodarstw (podział pól z uwzględnieniem przedplonu, zastosowanych wcześniej herbicydów i środków ochrony czy stawień siewnika).

(akta kontroli, str. 62, 115-116, 203, 306, 257-258, 391, 393, 485-487, 713-715, 719, 1029)

1.2.2. Powierzchnia upraw nasion roślin strączkowych w 2015 r. i 2016 r. zmniejszyła się w stosunku do 2014 r. odpowiednio o: 18 ha i o 17 ha, a nasion roślin warzywnych odpowiednio o: 16 ha i 38 ha. Wielkość wyprodukowanego materiału siewnego roślin strączkowych obniżyła się w stosunku do 2014 r. o: 116 ton w 2015 r. i o 107 ton w 2016 r., a materiału siewnego roślin warzywnych odpowiednio o: 15 ton i 85 ton. Prezes Zarządu podał w wyjaśnieniach, że na mniejsze plony roślin strączkowych, jak i plony ogórka miały duży wpływ warunki atmosferyczne, a roślin warzywnych – zmniejszenie produkcji buraka ze względu na mniejszy popyt oraz nadprodukcję na rynku krajowym i zagranicznym.

W poszczególnych latach okresu 2008-2013, Spółka prowadziła uprawę nasion roślin strączkowych na powierzchni odpowiednio: 142,25 ha, 110,55 ha, 177,12 ha, 188,04 ha, 108,34 ha i 117,31 ha, a uprawę nasion roślin warzywnych odpowiednio na powierzchni: 137,9 ha, 148,65 ha, 165,93 ha, 155,1 ha, 139,35 ha i 115,99 ha. Na gruntach tych we wskazanych latach wyprodukowano materiału siewnego roślin strączkowych odpowiednio: 218 ton, 186,2 tony, 154,7 tony, 227,3 tony, 156,6 ton i 102,7 ton, a roślin warzywnych odpowiednio: 44 tony, 30 ton, 52,6 ton, 70,3 tony, 61,2 tony, 56,1 ton.

(akta kontroli, str. 485-486, 985)

1.2.3. W latach 2014, 2015 i 2016 wartość sprzedaży materiału siewnego ogółem²² wyniosła odpowiednio: 8.632,0 tys. zł, 8.355,8 tys. zł i 8.485,8 tys. zł, w tym wartość sprzedaży materiału siewnego odmian własnych Spółki stanowiła odpowiednio: 87,9% (7.586,4 tys. zł), 89,1% (7.441,1 tys. zł) i 89,2% (7.569,6 tys. zł).

W wymiarze ilościowym Spółka sprzedawała odpowiednio: 215 ton, 227 ton i 286 ton materiału siewnego ogółem, w tym odmiany własne Spółki stanowiły odpowiednio: 94,9% (204 tony), 94,3% (214 ton) i 96,9% (277 ton).

²⁰ Stanowiła odpowiednio: 99,7%, 99,4% i 97% planu.

²¹ Stanowiła odpowiednio: 83,6%, 89,1% i 92,6% planu.

²² Wartość ta jest sumą wartości sprzedaży materiału siewnego wyprodukowanego na gruntach Spółki, zakupionego od innych jednostek i wyprodukowanego w ramach umów o współpracy, zawieranych przez Spółkę z producentami, którzy zobowiązują się do wyprodukowania materiału siewnego z nasion będących własnością Spółki.

Udział sprzedaży materiału siewnego ogółem w przychodach ze sprzedaży ogółem kształtował się w poszczególnych latach na poziomie: 71%, 73% i 75%, a w przychodach ze sprzedaży produkcji roślinnej²³ kształtował się na poziomie: 82%, 83% i 86%.

W strukturze sprzedaży materiału siewnego odmian własnych Spółki najwyższy udział w kolejnych latach kontrolowanego okresu miała sprzedaż nasion ogórka (61,6%, 58,7% i 53,4%), buraka (5,8%, 8,2% i 14,3%) i grochu (6,2%, 6,7% i 5,7%). Najmniejszy udział w strukturze sprzedaży (od 0,05% do 0,67%) miała sprzedaż lędzianu, kalarepy, soczewicy i sałaty; w 2016 r. doszła sprzedaż szpinaku (0,12%).

Największymi odbiorcami wyhodowanych nasion roślin warzywnych były hurtownie, dla których udział nasion w sprzedaży ogółem materiału siewnego kształtował się w poszczególnych latach kontrolowanego okresu na poziomie: 81,9%, 78,8% i 82,5%. Pozostałe kierunki sprzedaży nasion to: sprzedaż bezpośrednia (4%-5%), firmy nasienne (1,5%-3%), spółki ANR (0,3%-0,7%), eksport (1,5%-3%), inne (7,7%-11,6%).

(akta kontroli, str. 50, 64, 190, 205, 292, 308, 487-492, 624, 640-641, 737)

Wartość sprzedaży materiału siewnego ogółem osiągnięta przez Spółkę w latach 2014, 2015 i 2016 była wyższa od założonej w biznesplanach²⁴ odpowiednio o: 830,9 tys. zł (o 10,8%), 483,4 tys. zł (o 6,1%) i 136,5 tys. zł (o 1,6%).

(akta kontroli, str. 116, 133, 136, 258, 393, 410, 413, 487-492, 640-641, 719)

Prezes Zarządu podał w wyjaśnieniach, że Spółka nie szacuje swojego udziału w rynku sprzedaży nasion i innych produktów roślinnych. Do celów porównawczych Spółka korzysta z danych szacunkowych zawartych w różnych publikacjach ukazujących się w internecie.

(akta kontroli, str. 724)

W latach objętych kontrolą NIK Spółka przedkładała „Informacje o stanie hodowli i nasiennictwa” do ANR w terminie wyznaczonym przez Agencję i zgodnie z wytycznymi co do tego, co należy w nich zamieścić. W informacjach tych Spółka zaprezentowała dane dotyczące: hodowli twórczej i zachowawczej, finansowania kosztów hodowli roślin, zatrudnienia w hodowli, zrealizowanych inwestycji w hodowli, powierzchni upraw nasiennych do zbioru, obrotu materiałem siewnym, kierunków sprzedaży materiału siewnego, kosztów produkcji odmian własnych, marketingu i innych działań w zakresie hodowli w tym m.in. współpracy z placówkami naukowo-badawczymi i prowadzonych porejestrowych doświadczeń odmianowych.

(akta kontroli, str. 493-544, 712)

„Informacje o stanie hodowli roślin w danym roku”, za lata objęte kontrolą, Spółka przesłała do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ustalonym terminie. W informacjach tych zaprezentowała dane dotyczące prowadzonej hodowli twórczej i zachowawczej, w tym o aktualnej sytuacji działu hodowli, najważniejszych zamierzeniach na najbliższe lata, uzyskanych efektach oraz zagrożeniach w dziedzinie badań i przewidywanym rozwoju spółki oraz o wysokości osiągniętego wyniku finansowego za dany rok. Ponadto w informacji za 2015 r. i za 2016 r. Spółka przekazała dane o powierzchni gruntów (w aporcie i dzierżawie) oraz o uzyskanych kwotach dopłat bezpośrednich w 2014 r., 2015 r. i 2016 r.

(akta kontroli, str. 545-623, 724)

²³ Przychody ze sprzedaży nasion wyhodowanych na gruntach Spółki klasyfikowane są do przychodów ze sprzedaży produktów (konto nr 701), a przychody ze sprzedaży nasion wyhodowanych w ramach umów o współpracy są klasyfikowane do przychodów ze sprzedaży towarów (konto nr 730).

²⁴ Spółka w biznesplanach, obowiązujących na lata objęte kontrolą, nie planowała wartości sprzedaży materiału siewnego odmian własnych.

1.2.4. Najlepsze wyniki na sprzedaży ogółem materiału siewnego Spółka osiągała w latach 2008-2011. Poziom tej sprzedaży przekraczał 10 mln zł - w latach 2008-2009, a następnie 11 mln zł - w latach 2010-2011. Od 2012 r. wartość tej sprzedaży utrzymuje się na poziomie około 8 mln zł.

Podobnie przedstawia się sytuacja w sprzedaży materiału siewnego odmian własnych Spółki, której poziom w latach 2008-2011 osiągał wielkości ponad 9 – 10 mln zł, podczas gdy od 2012 r. wartość tej sprzedaży utrzymuje się na poziomie ponad 7 mln zł.

W wyjaśnieniach w powyższej sprawie Prezes Zarządu podał, że przyczyną spadku przychodów ze sprzedaży materiału siewnego był spadek sprzedaży nasion na Ukrainę oraz embargo nałożone przez Rosję. Ukraina i Litwa zaczęła zaopatrywać się w nasiona holenderskie. Dodatkowo odnotowany został spadek sprzedaży nasion grochu i fasoli czego przyczyną było zaopatrywanie się polskich zakładów przetwórstwa owocowo-warzywnego w firmach holenderskich i francuskich. Firmy z tych krajów wiążą nasze przedsiębiorstwa zaopatrując je w linie produkcyjne i narzucając własne odmiany nasion. Ponadto nastąpił spadek sprzedaży nasion buraka ćwikłowego, co było związane z dużą produkcją nasion buraka ćwikłowego przez polskie i włoskie firmy. Główną jednakże przyczyną spadku przychodów ze sprzedaży była rejestracja odmiany ogórka śremskiego przez poprzedniego prezesa Spółki i odsprzedaż dla prywatnej firmy. Po pojawieniu się takiej informacji na rynku Spółka miała trudności w sprzedaży i musiała sprzedawać nasiona ogórka śremskiego F1 luzem do innych firm pakujących, czego przedtem nie robiła, gdy była jedynym producentem i właścicielem odmiany.

(akta kontroli, str. 487-488, 723-724)

1.3. Realizacja zadań upowszechniania postępu biologicznego w krajowym rolnictwie

Spółka promocję odmian własnych prowadziła m.in. poprzez: oferowanie nowych odmian (w 2014 r. – cztery nowe odmiany, w 2015 r. - trzy, w 2016 r. - cztery), umieszczanie artykułów reklamowych w prasie branżowej skierowanej do profesjonalistów, działkowiczów i hurtowni, centrów ogrodniczych i punktów detalicznych oraz w wydawnictwach towarzyszących targom, lokowanie produktu w telewizji w obrębie programu „Rok w ogrodzie”, zapraszanie wycieczek ogrodników i działkowców z kraju i z zagranicy, prezentację Spółki na polskich i zagranicznych portalach internetowych, rozprowadzanie na rynku katalogów firmowych zawierających pełną ofertę dla działkowicza (w 2014 r. – ok. 1,9 tys. szt., w 2015 r. i 2016 r. po ok. 2,0 tys. szt.) oraz dla segmentu producentów (w 2014 r. – ok. 1,9 tys. szt., w 2015 r. - ok. 2,0 tys. szt., w 2016 r. – ok. 2,2 tys. szt.) oraz ulotek w czternastu blokach tematycznych przeznaczonych dla producentów warzyw (w 2014 r. – ok. 19,5 tys. szt., w 2015 r. - ok. 25 tys. szt., w 2016 r. – ok. 13,5 tys. szt.), promocyjną dystrybucję bezpłatnych próbek nasion nowych odmian dla zakładów przetwórstwa owocowo-warzywnego, na targach i wystawach lokalnych lub bezpośrednio dla rolników, udział w wystawach i targach (w 2014 r. – w 19 wydarzeniach, w 2015 r. – w 18, w 2016 r. – w 17), organizowanie szkoleń przez Spółkę m.in. dla producentów ogórka gruntowego, cebuli, marchwi.

W 2014 r. Spółka otrzymała złoty medal Międzynarodowych Targów Poznańskich (MTP) Polagra za produkt fasola szparagowa zielonostrąkowa Arkana oraz certyfikat „Jakość roku ZŁOTO” The Best in Poland za wyjątkową jakość oferowanych nasion warzyw, kwiatów i ziół.

W 2015 r. Spółka otrzymała złoty medal MTP Gardenia za produkt – ogórek gruntowy Śremski Nowy F1 oraz nominację do nagrody „Jakość Roku 2015 – Wybór Polaków” za jakość oferowanych nasion warzyw, kwiatów i ziół.

W 2016 r. Spółka otrzymała złoty medal MTP Polagra-Premiery dla produktu – marchew Alfa F1, złoty medal MTP Gardenia dla produktu – pietruszka Samba i certyfikat „Jakość Roku 2015 r. – Wybór Polaków” za wysoką jakość oferowanych nasion warzyw, kwiatów i ziół.

Spółka poniosła nakłady na promocję własnych odmian w wysokości: 180,9 tys. zł w 2014 r., 223,5 tys. zł – w 2015 r. i 221,8 tys. zł – w 2016 r.

(dowód: akta kontroli, str. 504-506, 519-522, 537-541)

Uwagi dotyczące
kontrolowanej
działalności

1) W Informacji o stanie hodowli w 2015 r. przesłanej do ANR i do MRiRW Spółka podała zaniżoną o 2,89 ha wielkość powierzchni gruntów przeznaczonych pod uprawy, a w sprawozdaniu z działalności zarządu wielkość ta została zaniżona o 5,23 ha. Prezes Zarządu wyjaśnił tę sprawę pomyłką.

(akta kontroli, str. 203, 516, 571, 725)

2) W Informacji o stanie hodowli w 2016 r. przesłanej do ANR i do MRiRW Spółka podała zaniżoną o 5.594,25 zł wartość sprzedaży materiału siewnego odmian własnych. Ponadto, w Informacji przesłanej do Agencji zaniżono o 93,3 zł wartość sprzedaży materiału siewnego z kontraktacji, zawyżając jednocześnie o tą wartość sprzedaż materiału siewnego z zakupu. Prezes Zarządu, sprawę tych rozbieżności wyjaśnił podaniem danych przed uzgodnieniem ich z ewidencją księgową, a wtedy właśnie ujawniono pomyłki pomiędzy kilkoma kontami towarowymi.

(akta kontroli, str. 535, 603, 725)

Ustalone
nieprawidłowości

W przedstawionej wyżej działalności kontrolowanej jednostki nie stwierdzono nieprawidłowości.

**Ocena
częstkowa**

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Spółki w kontrolowanym zakresie.

2. Gospodarka finansowa oraz majątkowa spółki dotyczące hodowli roślin uprawnych

Opis stanu
faktycznego

2.1. Wyniki ekonomiczne hodowli roślin i nasiennictwa

2.1.1. Biznesplany Spółki na 2014 r., 2015 r. i 2016 r. zostały zatwierdzone uchwałami Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (ZZW) podjętymi odpowiednio: 5 czerwca 2014 r., 11 maja 2015 r. i 15 kwietnia 2016 r. Sprawozdania finansowe Spółki oraz sprawozdania Zarządu z jej działalności sporządzone za lata objęte kontrolą w każdym przypadku zostały zatwierdzone (we wskazanych dniach) przez ZZW, które jednocześnie udzieliło absolutorium Prezesowi Zarządu z wykonania obowiązków w danym roku obrotowym.

(akta kontroli, str. 166-177, 273-284, 436-446)

W latach 2014, 2015 i 2016 Spółka uzyskała przychody ze sprzedaży na poziomie odpowiednio: 12.161,9 tys. zł, 11.461,8 tys. zł i 11.327,2 tys. zł. Przychody te Spółka uzyskała ze sprzedaży nasion odpowiednio: 71%, 73% i 75%, ze sprzedaży zbóż: po 15% (w 2014 r. i 2015 r.) i 12% (w 2016 r.), ze sprzedaży mleka: po 9% (w 2014 r. i 2015 r.) i 8% (w 2016 r.), ze sprzedaży pozostałej produkcji zwierzęcej (m.in. sprzedaży owiec): 3% (w 2014 r. i 2016 r.) i 2% (w 2015 r.), ze sprzedaży usług po 1% w każdym roku. Przychody ze sprzedaży nasion odmian własnych Spółki, wyhodowanych na jej gruntach, w przychodach ze sprzedaży stanowiły odpowiednio: 28,5%, 23,3% i 17,2%, a wyhodowanych w ramach umów o współpracy stanowiły odpowiednio: 33,8%, 41,6%, 49,6%. Pozostałe przychody ze sprzedaży nasion

stanowiły przychody ze sprzedaży nasion zakupionych od innych jednostek (odpowiednio: 8,6%, 8% ,8,1%).

Osiągnięte przez Spółkę przychody ze sprzedaży w stosunku do wielkości zaplanowanych w biznesplanie były wyższe w 2014 r. o 4,6%, a w 2015 r. o 2,1%, natomiast w 2016 r. były niższe o 1,1%. Ze sprzedaży odmian własnych Spółka osiągnęła przychody większe od zaplanowanych tylko w 2014 r. – o 1,8%, natomiast w latach 2015-2016 przychody te były niższe od zaplanowanych odpowiednio o: 1,3% i o 30,1%.

Prezes Zarządu niewykonanie w 2016 r. zaplanowanych przychodów ze sprzedaży wyjaśnił niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi, które miały wpływ na niższe plony z własnych plantacji nasiennych, jak i na niższe plony zbóż i rzepaku. Ponadto część upraw rzepaku została zniszczona przez gradobicie, a odszkodowanie nie zrekompensowało utraconych przychodów. Również niskie ceny zbóż i mleka oraz problemy ze zbytem owiec wpłynęły na wielkość osiągniętych przychodów. Niewykonanie zaplanowanych przychodów ze sprzedaży odmian własnych w 2015 r. i w 2016 r. Prezes wyjaśnił również niesprzyjającymi warunkami atmosferycznymi.

(akta kontroli, str. 50, 190, 292, 342, 708, 719, 985)

Przychody uzyskane z działalności podstawowej w poszczególnych latach okresu 2014-2016 stanowiły odpowiednio 92,3%, 93,3% i 92,6% przychodów Spółki ogółem. Przychody z działalności podstawowej co roku zwiększały się wynosząc odpowiednio: 11.089,8 tys. zł, 11.272,1 tys. zł (wzrost o 182,3 tys. zł) i 11.314,9 tys. zł (wzrost o 42,8 tys. zł).

Spółka ze sprzedaży produktów w 2014 r. uzyskała zysk w wysokości 11,9 tys. zł, natomiast w 2015 r. i 2016 r. poniosła stratę wynoszącą odpowiednio; 44,6 tys. zł i 461,1 tys. zł.

Poza przychodami z działalności hodowlanej Spółka w latach 2014-2016 uzyskała przychody: pozostałe operacyjne²⁵ - stanowiące odpowiednio: 6,8%, 6,2% i 7% przychodów Spółki i finansowe - stanowiące odpowiednio: 0,9%, 0,6% i 0,4% przychodów Spółki.

(akta kontroli, str. 50, 707-708, 892)

Według stanu na 31 grudnia danego roku Spółka posiadała:

- 27 udziałów w Spółdzielni Mleczarskiej w Gostyniu o wartości 220,7 tys. zł (2014 r. i 2015 r.) i o wartości 222,8 tys. zł (w 2016 r.);

- dziewięć udziałów w Spółce z o.o. Green Lab w Krakowie o wartości 9,0 tys. zł (w latach 2014-2016).

Z tytułu posiadania tych udziałów Spółka nie uzyskiwała przychodów.

(akta kontroli, str. 74, 77, 215, 218, 348, 351, 667, 684, 703, 934, 945, 958)

2.1.2. Spółka ponosiła koszty hodowlane w wysokości²⁶:

- a) 1.771,9 tys. zł w 2014 r. (sfinansowane środkami własnymi w 98,2%, w tym środkami z zysku za rok 2013, stanowiącymi 20,9% i środkami uzyskanymi za świadczone usługi hodowlane w 1,8%);

²⁵ Pozostałe przychody operacyjne w latach 2014-2016 Spółka uzyskała z dotacji, w tym z dopłat bezpośrednich (stanowiących 83,7%, 82,9% i 66,2% tych przychodów), z innych przychodów operacyjnych (stanowiących 14%, 12,9% i 33,8% tych przychodów) oraz w 2014- 2015 r. ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (stanowiących 2,3% i 4,3%).

²⁶ Spółka nie uzyskiwała wpływów z opłat licencyjnych, hodowlanych i od rozmnożenia odmian własnych, wielkości te nie były również planowane w biznesplanach.

- b) 1.946,2 tys. zł w 2015 r. (sfinansowane środkami własnymi w 98,2%, w tym środkami z zysku za rok 2014, stanowiącymi 24,9% i środkami uzyskanymi za świadczone usługi hodowlane w 1,8%);
- c) 2.005,3 tys. zł w 2016 r. (sfinansowane środkami własnymi w 97,2%, w tym środkami z zysku za rok 2015, stanowiącymi 20,3% i środkami uzyskanymi za świadczone usługi hodowlane w 2,8%).

Spółka nie posiadała danych o kosztach wytworzenia jednej odmiany w poszczególnych gatunkach. Według zapisów w sprawozdaniach Zarządu z działalności Spółki za 2014 r. 2015 r. i 2016 r. „Ze względu na złożoność procesu hodowli nie jest możliwe ściśle wyliczenie kosztów hodowli jednej odmiany. Zależą one od tego czy w danym gatunku prowadzi się bardziej zaawansowaną hodowlę, np. w cebuli, marchwi oraz w rzodkiewce prowadzona jest hodowla heterozyjna wymagająca większych nakładów. Czas wyhodowania jest specyficzny dla odmiany i dla każdej różny, nawet w obrębie gatunku. Wiadomo, że gatunki jednoroczne hoduje się szybciej niż dwuletnie czy wieloletnie, a czas potrzebny na ustalenie cech to mniej więcej 7-8 pokoleń”.

(akta kontroli, str. 61, 201, 303, 719, 728-733)

2.1.3. W latach 2014, 2015 i 2016 Spółka uzyskała przychody ze sprzedaży nasion odmian własnych wynoszące odpowiednio: 3.470,5 tys. zł, 2.672,1 tys. zł i 1.947,5 tys. zł oraz przychody ze sprzedaży materiałów i towarów wynoszące odpowiednio: 5.163,5 tys. zł 5.686,2 tys. zł i 6.539,2 tys. zł. Wielkości uzyskanych przychodów ze sprzedaży materiałów i towarów były większe od zaplanowanych w biznesplanie w poszczególnych latach o: 17,6%, 10,1% i 17,5%.

Kształtowanie się przychodów ze sprzedaży odmian własnych wykonanych, do zaplanowanych w biznesplanie omówiono w pkt 2.1.1. wystąpienia pokontrolnego.

Spółka nie analizowała wpływów ze sprzedaży nasion roślin warzywnych danej odmiany z kosztami hodowli ponoszonymi na wyhodowanie tej odmiany (kwestia ta została omówiona w pkt 2.1.2. wystąpienia).

(akta kontroli, str. 708, 719, 729-733)

2.1.4. Koszty działalności operacyjnej Spółki w latach 2014, 2015 i 2016 wyniosły odpowiednio: 11.077,9 tys. zł, 11.316,7 tys. zł i 11.776,1 tys. zł, przekraczając wielkości zaplanowane w biznesplanie o odpowiednio: 3,1%, 4,3% i 4,5%.

Największy udział w tych kosztach miały wynagrodzenia (odpowiednio: 30,3%, 30,1% i 28%), zużycie materiałów i energii (26,5% w 2014 r. i po 24% w 2015 r. i 2016 r.) oraz wartość sprzedaży materiałów i towarów (odpowiednio: 14,4%, 16% i 20,6%). Pozostałe koszty operacyjne kształtowały się w tych latach na poziomie: ok. 2% - podatki i opłaty, ok. 3% - pozostałe koszty rodzajowe, po ok. 7% - ubezpieczenia społeczne i amortyzacja, a usługi obce 8%-10%.

Poszczególne pozycje kosztów działalności operacyjnej Spółki kształtowały się w poszczególnych latach na zbliżonym poziomie, poza pozycją wartość sprzedanych towarów i materiałów, która z roku na rok zwiększała się, wynosząc odpowiednio: 1.598,6 tys. zł, 1.808,6 tys. zł (wzrost o 13,1%) i 2.424,5 tys. zł (wzrost o 34,1%). Wzrost co roku tej pozycji kosztów, Prezes Zarządu wyjaśnił wzrostem sprzedaży nasion wyprodukowanych w kooperacji w związku z niższą sprzedażą materiału siewnego z własnej produkcji, spowodowaną mniejszymi plonami nasion ogórka i roślin strączkowych.

Z zapisów w protokołach ZZW, w trakcie których były rozpatrywane i zatwierdzane sprawozdania finansowe Spółki i sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za 2014 r., 2015 r. i 2016 r. oraz w pismach ANR wystosowanych po kontrolach

Spółki przeprowadzonych w 2014 r. i w 2016 r. wynika, że nie były formułowane żadne zalecenia dotyczące jej kosztów operacyjnych.

(akta kontroli, str. 168, 274-275, 437-439, 709, 719, 763, 830, 987)

2.1.5. W latach 2014, 2015 i 2016 Spółka osiągnęła następujące wyniki z działalności gospodarczej:

- wynik finansowy brutto kształtował się w poszczególnych latach w wysokości: 441,6 tys. zł, 418,9 tys. zł i 152,3 tys. zł i w stosunku do planu wyniósł odpowiednio: 101,9%, 74,4% i 34,9%,

- wynik finansowy netto kształtował się w poszczególnych latach w wysokości: 485,4 tys. zł, 407,6 tys. zł, 121,8 tys. zł i w stosunku do planu wyniósł odpowiednio: 113,3%, 72,4%, 28,6%.

Prezes Zarządu, w sprawie działań podejmowanych w związku z tendencją spadkową zysku netto podał, że Spółka nie ma zbyt dużych możliwości działania w zakresie cen sprzedaży jej nasion, które od wielu lat pozostają na niezmiennym poziomie, ze względu na ogromną konkurencję na rynku krajowym. Również ceny innych produktów Spółki – mleka, zboża, żywca, owiec nie zależą od niej, a dbałość o wysoką ich jakość powoduje, że są osiągane ceny najwyższe możliwe do uzyskania na rynku tych produktów. Możliwość minimalizacji kosztów Spółki jest ograniczona – wiele wymogów prawnych, które musi Spółka realizować generuje koszty niezależnie od osiąganych przychodów (np. podwyżki płac, obowiązkowe przeglądy techniczne pojazdów, regałów, chłodni, budynków, elektryczne, dozoru technicznego itp.). Ponadto, Zarząd Spółki wystąpił do właściciela o zgodę na likwidację stada owiec²⁷, które ze względu na trudności ze zbytem jest niedochodowe już od kilku lat, a nie ma znaczenia hodowlanego w zakresie postępu biologicznego.

W sprawie nie osiągnięcia poziomu zaplanowanego zysku netto w latach 2015 i 2016 Prezes Zarządu wskazał na okoliczności, którymi wyjaśnił nieosiągnięcie poziomu przychodów ze sprzedaży (wyjaśnienia Prezesa przytoczone w pkt 2.1.1. wystąpienia pokontrolnego).

Obciążenia wyniku finansowego z tytułu podatku dochodowego stanowiły w kontrolowanych latach: 9%, 2,8% i 25,1% zysku brutto.

Zysk netto, osiągnięty za 2014 r. i za 2015 r. Spółka zgodnie z uchwałami ZZW przeznaczyła na kapitał zapasowy z przeznaczeniem na dofinansowanie hodowli twórczej prowadzonych w Spółce gatunków warzyw. Z ustaleń opisanych w pkt 2.1.2. wystąpienia wynika, że część kosztów hodowlanych poniesionych w 2015 r. i 2016 r. zostało pokrytych z zysku netto za rok poprzedni - w wysokości ustalonej w uchwałach ZZW.

Zysk netto za 2016 r. Spółka zgodnie z uchwałą ZZW przeznaczyła w całości na pokrycie straty z lat ubiegłych²⁸, której wysokość wynosiła 183.499,3 zł, pozostałą część starty, zgodnie z wolą ZZW, Spółka pokryła z kapitału zapasowego.

²⁷ W piśmie z 21.02.2017 r. Prezes Zarządu Spółki wystąpił do ANR o zgodę na likwidację stada owiec. ANR odpowiadając na to pismo poinformowało m.in., że Prezes ma przedstawić pełną analizę likwidacji stada lub dalszego jego prowadzenia w biznes planie na 2017 r., którego zatwierdzenie będzie stanowiło ostateczną decyzję Agencji w sprawie produkcji owczarskiej w Spółce. W trakcie posiedzenia ZZW (27.04.2017 r.), na którym zatwierdzony został biznes plan na 2017 r., Prezes zwrócił się do ZZW o podjęcie decyzji w sprawie likwidacji produkcyjnego stada owiec. Przewodnicząca ZZW zaznaczyła, że aby wniosek został przyjęty należy wykonać szczegółową analizę dot. likwidacji z uwzględnieniem jej kosztów i wyników osiąganych z tej działalności w okresie ostatnich lat (taka analiza została przedstawiona przez Prezesa w biznes planie na 2017 r.). Od kwietnia 2017 r. do dnia zakończenia kontroli NIK nie zostały podjęte żadne działania ze strony ANR w tej sprawie.

²⁸ W pkt 5 dodatkowych informacji i objaśnień, dotyczących bilansu za 2016 r. ustalono, że: „W roku 2016 zostały po raz pierwszy obliczone odpisy na świadczenia pracownicze. Ze względu na to, że kwota odpisów dotyczących lat ubiegłych w wys. 226.542,34 zł istotnie wpływałaby na zniekształcenie wyniku finansowego roku 2016, została

(akta kontroli, str. 172, 280, 442, 643, 705-707, 720, 734-736, 987, 1029, 1031-1038)

2.1.6. Zespół Nadzoru Właścicielskiego ANR w ramach bezpośredniego nadzoru nad Spółką przeprowadził dwie kontrole planowe. We wrześniu 2014 r. kontrolę: „Analiza działalności gospodarczej i finansowej spółki – ocena efektywności gospodarowania w latach 2012-2014” oraz w lipcu 2016 r. kontrolę: „Ocena działalności spółek ANR”, obejmującą lata 2014-2016.

Po kontroli przeprowadzonej w 2014 r. zalecono m.in. bieżące monitorowanie sytuacji ekonomiczno-finansowej Spółki, a w szczególności monitorowanie rentowności sprzedaży. W odpowiedzi na to zalecenie Prezes Zarządu poinformował, że Spółka stara się ograniczać koszty działalności operacyjnej w tych aspektach, w których to możliwe – koszty związane z wynagrodzeniem czy koszty reprezentacji, natomiast wzrost wielu kosztów wynika przede wszystkim ze wzrostu cen czynników produkcji (nawozów, środków ochrony roślin, pasz, usług).

Po kontroli przeprowadzonej w 2016 r. zalecono m.in. zintensyfikowanie działań prowadzących do zwiększenia sprzedaży materiału siewnego własnych odmian w celu zwiększenia udziału przychodów z rynku nasiennego w finansowaniu kosztów hodowli. Prezes Zarządu poinformował ANR, że dla realizacji tego celu niezbędne jest zaplecze materiału siewnego wyjściowego, wyspecjalizowani hodowcy i dobrze wyposażone laboratorium. W związku z czym dokonuje się cyklicznie przeglądu kadry hodowlanej, inwestuje się w wyposażenie laboratorium wprowadzając nowe technologie. Niezbędne jest również odpowiednie zaplecze do suszenia, ulepszania i przechowywania nasion, które systematycznie jest rozwijane, a zakup odpowiedniego sprzętu do uprawy ziemi przyczyni się do zwiększenia plonów odpowiednich gatunków warzyw. Ponadto działania marketingu i przedstawicieli Spółki w terenie pozwalają na utrzymanie sprzedaży nasion własnych odmian na poziomie 88%.

(akta kontroli, str. 726, 741-834)

W raportach z badania sprawozdań finansowych za lata 2014, 2015 i 2016 biegli rewidenci w każdym przypadku wydali opinię pozytywną i nie stwierdzili zjawisk i tendencji mogących zagrozić możliwości kontynuacji działalności w następnym roku obrachunkowym.

(akta kontroli, str. 652-655, 669-671, 686-693)

2.1.7. Zarząd Spółki zgłaszał ANR trudności i problemy [...] ²⁹ związane:

[...] ³⁰

- z trudnością pozyskania pracowników do podstawowych prac pielęgnacyjnych w polu.

(akta kontroli, str. 85, 227, 360)

W Informacjach o stanie hodowli roślin przekazywanych do MRiRW Zarząd Spółki wskazywał na zagrożenie jakim może być brak środków finansowania hodowli roślin. Ważna jest pomoc budżetu państwa na rozwinięcie nowoczesnych technik w zakresie hodowli i nasiennej, a także na podjęcie strategii w kierunku oparcia przemysłu przetwórczego o polskie odmiany, na przykład poprzez zastosowanie preferencji

uznana za błąd lat ubiegłych i ujęta w sprawozdaniu finansowym za 2016 r. w bilansie, jako wynik finansowy lat ubiegłych – strata”.

²⁹ Na podstawie art. 5 ust. 2 u.d.p. i art. 11 ust. 4 u.z.n.k. NIK wyłączyła jawność informacji posiadających wartość gospodarczą, co do których przedsiębiorca podjął niezbędne działania w celu zachowania ich poufności. Wyłączenia tego dokonano w interesie przedsiębiorcy.

³⁰ Na podstawie art. 5 ust. 2 u.d.p. i art. 11 ust. 4 u.z.n.k. NIK wyłączyła jawność informacji posiadających wartość gospodarczą, co do których przedsiębiorca podjął niezbędne działania w celu zachowania ich poufności. Wyłączenia tego dokonano w interesie przedsiębiorcy.

podatkowej dla firm przetwórczych, które będą zdecydowane wytwarzać swoje produkty na bazie polskich odmian. Innym możliwym zagrożeniem, na które wskazał Zarząd, była możliwość skorzystania przez różne podmioty z nowego prawa zezwalającego na zachowywanie odmian niechronionych wyłącznym prawem, bez potrzeby uzyskania pozwolenia od hodowcy. Niepokojącym, zdaniem Zarządu, było również proponowane rozporządzenie do ustawy nasiennej znacznie podnoszące wysokość opłat rejestrowych.

(akta kontroli, str. 561-562, 586-588, 618-620)

W latach 2014, 2015 i 2016 Spółce przyznane zostały środki UE z dopłat bezpośrednich w wysokości odpowiednio: 655,5 tys. zł, 601,0 tys. zł i 598,9 tys. zł.

(akta kontroli, str. 892)

2.2. Koszty wynagrodzeń spółki

2.2.1. Spółka w latach 2014, 2015 i 2016 poniosła koszty z tytułu wynagrodzeń wynoszące odpowiednio: 3.353,6 tys. zł (97,2% planu), 3.402,5 tys. zł (101,3% planu) i 3.297,7 tys. zł (97,0% planu).

(akta kontroli, str. 719)

W Spółce zatrudnionych było według stanu na 31 grudnia:

- 2014 r. – 106 osób, w tym 36 pracowników nieprodukcyjnych i 70 pracowników produkcyjnych; w Dziale Hodowli Roślin zatrudnionych było 35 osób;

- 2015 r. – 102 osoby, w tym 37 pracowników nieprodukcyjnych i 65 pracowników produkcyjnych; w Dziale Hodowli Roślin zatrudnione były 33 osoby;

- 2016 r. – 102 osoby, w tym 34 pracowników nieprodukcyjnych i 68 pracowników produkcyjnych; w Dziale Hodowli Roślin zatrudnionych było 31 osób.

(akta kontroli, str. 43, 186, 500, 515, 533)

2.2.2. Wyplacone w latach 2014-2016 wynagrodzenia Prezesa Spółki, w tym wynagrodzenia miesięczne, nagrody roczne, nagroda jubileuszowa i świadczenia z funduszu socjalnego mieściły się w limitach ustalonych w ustawie o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi i przepisach rozporządzenia w sprawie szczegółowego wykazu świadczeń dodatkowych, które mogą być przyznane osobom kierującym niektórymi podmiotami prawnymi, oraz trybu ich przyznawania.

(akta kontroli, str. 835-852)

2.3. Kontrole zewnętrzne dotyczące gospodarki hodowlanej i realizacji zadań postępu biologicznego

2.3.1. Według wyjaśnień Prezesa Zarządu w latach 2014-2017 (do dnia kontroli NIK) w Spółce nie były prowadzone żadne kontrole zewnętrzne dotyczące działalności hodowlanej i realizacji zadań postępu biologicznego.

(akta kontroli, str. 985)

2.4. Gospodarka mieniem spółki dotycząca hodowli

2.4.1. Spółka dysponowała następującymi gruntami:

- według stanu na 1 stycznia 2014 r.: własnymi o pow. 19,2102 ha i dzierżawionymi od ANR o pow. 687,1401 ha;

- według stanu na 31 grudnia 2014 r.: własnymi o pow. 19,2102 ha i dzierżawionymi od ANR o pow. 687,0877 ha;

- według stanu na 31 grudnia 2015 r. i 2016 r.: własnymi o pow. 19,3815 ha i dzierżawionymi od ANR o pow. 686,9164 ha.

(akta kontroli, str. 891)

W biznesplanach i wieloletnich planach inwestycyjnych na lata objęte kontrolą nie zamieszczono żadnych zobowiązań Spółki do sprzedaży lub restrukturyzacji nieruchomości zbędnych lub do podjęcia innych działań w tym zakresie.

Spółka wszystkie posiadane obiekty budowlane³¹ uznała za przydatne w swojej działalności. Na 31 grudnia 2016 r. wartość księgowa tych budynków wyniosła 5.937,5 tys. zł, a wartość początkowa budynków i budowli dzierżawionych wynosiła 410,6 tys. zł. Z ustaleń kontroli rocznych obiektów budowlanych wynika, że trzy budynki³² były w złym stanie technicznym i wyłączono je z użytkowania. Według wyjaśnień Prezesa Zarządu planowana jest modernizacja tych budynków w celu dalszego ich wykorzystania.

(akta kontroli, str. 91-165, 231-272, 364-435, 886-890, 922-923, 989, 995, 998, 1020)

Jednym z zaleceń wystosowanych przez ANR po kontroli przeprowadzonej w Spółce we wrześniu 2014 r. było podjęcie działań mających na celu zagospodarowanie kilku nieużytkowanych obiektów budowlanych zgodnie z kierunkiem działalności gospodarczej Spółki. W protokole z kontroli ANR w opisie stanu faktycznego wskazano na jeden z budynków gospodarczych w Nochowiu (nr inwent. 035-181), który był w złym stanie technicznym i wyłączono go z użytkowania. Prezes Zarządu w odpowiedzi na to zalecenie poinformował, że Spółka użytkuje wszystkie obiekty budowlane dla celów działalności i nie widzi obiektów, które należy zagospodarować w sposób odrębny.

(akta kontroli, str. 754-757, 763, 766, 886-890)

2.4.2. W latach 2014-2016, Spółka nie zbywała nieruchomości. W czerwcu 2015 r. Spółka zawarła umowę zamiany, na podstawie której zamieniła swoją nieruchomość o powierzchni 1.713 m² wycenioną na kwotę 41.100 zł na nieruchomość o takiej samej powierzchni wycenioną na kwotę 7.900 zł. Obie nieruchomości położone były w Nochowiu. Z tytułu tej zamiany nabywający nieruchomość Spółki dopłacił różnicę 33.200 zł. Spółka na zamianę tych nieruchomości uzyskała zgodę Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników. Działka, na którą Spółka się zamieniła znajdowała się pomiędzy działkami należącymi do Spółki i od wielu lat prowadzono na niej działalność hodowlaną w tunelach.

(akta kontroli, str. 893-920)

2.4.3. W 2014 r. Spółka poniosła nakłady na inwestycje w wysokości 828,7 tys. zł (97,2% planu) i na remonty w wysokości 10,6 tys. zł. Niewykonanie zaplanowanych inwestycji wynikało głównie z niezrealizowania transakcji zakupu i zamiany działki (zaplanowanej na 80 tys. zł) oraz zakupu maszyny do paczkowania za 120 tys. zł (dostępne na rynku okazały się nie odpowiednie dla potrzeb spółki). Zaplanowane zadania do wykonania systemem gospodarczym, dotyczące adaptacji magazynu na pomieszczenia dla strażnika (za 10 tys. zł) oraz dalszego utwardzenia podwórza w Nochowiu (za 50 tys. zł), zostały odroczone ze względu na brak sił przerobowych. Największe nakłady poniesione zostały na adaptację poddasza jałownika - 245,8 tys. zł, zakup wozu paszowego - 140,0 tys. zł i ciągnika średniej mocy - 130,1 tys. zł.

W 2015 r. Spółka poniosła nakłady inwestycyjne w wysokości 815 tys. zł, co przekraczało zaplanowaną wielkość o 26,9%. Koszt wykonanych w tym roku remontów wyniósł 59,1 tys. zł. Powodem przekroczenia planu była realizacja inwestycji polegającej na modernizacji cieletnika, na którą planowano wydać w tym roku 150,0 tys. zł, a sfinansowano ją w wysokości 385,2 tys. zł. Jednocześnie zaplanowane na 2015 r. zadania m.in. wydzielenie części socjalnej w pomieszczeniu

³¹ W kartotece środków trwałych Spółki, według stanu na 31.12.2016 r., ujętych było 71 pozycji.

³² Magazyn zbożowy w Nochowiu (nr inwent. 006-136), budynek gospodarczy w Nochowiu (nr inwent. 035-181) i zlewnia mleka w Kadzewie (nr inwent. 136-181).

po zapawiarce (za 30 tys. zł), modernizację systemu grzewczego w szklarni (za 30 tys. zł), zakup opielacza wielofunkcyjnego (za 35 tys. zł) postanowiono zrealizować w latach późniejszych. Największe nakłady, poza modernizacją cieplotłoka, zostały poniesione na czyszczalnię nasion przy silosach – 113,7 tys. zł, na zakup wózka widłowego za 50 tys. zł, samochodu dostawczego za 92,8 tys. zł i paczkarki do nasion za 24,2 tys. zł.

W 2016 r. Spółka poniosła nakłady inwestycyjne w wysokości 831,7 tys. zł (97,5% planu) i na remonty w wysokości 53,1 tys. zł. Ze względu na decyzje o zakupie nowego, a nie używanego sortownika do nasion warzyw za 247,9 tys. zł (planowano wydać 140 tys. zł) zrezygnowano z dwóch modernizacji pomieszczeń, na które planowano wydać 55 tys. zł oraz z zakupu sortownika laboratoryjnego planowanego za kwotę 30 tys. zł. Ponadto z zaplanowanych wydatków w wysokości 160 tys. zł na modernizację wyrobów gotowych poniesiono tylko 27,8 tys. zł, co było niezależne od Spółki i wynikało z „formalności urzędowych i braku ofert na wykonanie prac przy pierwszym przetargu”. Największe nakłady, poza opisanymi, Spółka poniosła na modernizację systemu grzewczego w szklarni za 90,6 tys. zł i agregatu prądotwórczego za 40,2 tys. zł oraz na zakup ładowarki za 170,5 tys. zł, tuneli hodowlanych za 51,7 tys. zł i siewnika nawozowego za 42,9 tys. zł.

(akta kontroli, str. 79-80, 119, 220-221, 353-354, 720, 924-958)

Z zapisów w protokole z posiedzenia Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników w dniu 11 maja 2015 r. wynika, że: „Sekcja Nadzoru Bezpośredniego ANR wstrzymuje się od zaopiniowania biznesplanu Spółki na lata 2015-2019 i Wieloletniego Programu Inwestycyjnego na lata 2015-2019 z uwagi na to, że poziom nakładów inwestycyjnych zaplanowany został na lata 2015-2017 poniżej poziomu amortyzacji³³ i wymaga to dodatkowego wyjaśnienia przez Zarząd”. W dalszej części protokołu zapisano, że: „Zobowiązuje się Zarząd do zwiększenia inwestycji w roku 2015 do poziomu odpisów amortyzacyjnych, co jest warunkiem zatwierdzenia biznesplanu”.

Porównując poziom poniesionych przez Spółkę nakładów inwestycyjnych do wartości odpisów amortyzacyjnych relacja ta kształtowała się w ten sposób, że w 2015 r. nakłady przewyższały koszty amortyzacji o 0,9%, a w 2016 r. o 1,6%.

(akta kontroli, str. 169-170, 262, 270, 697, 924)

2.4.4. W Spółce założone zostały książki obiektu budowlanego dla 70 obiektów budowlanych, natomiast wpisów dokonywano w książkach 68 obiektów.

Ostatnia kontrola okresowa pięcioletnia stanu technicznego obiektów była przeprowadzona w dniu 30 i 31 maja 2013 r. i objęto nią 66³⁴ obiektów.

Roczne kontrole stanu technicznego obiektów budowlanych Spółka przeprowadziła w 2016 (30 i 31 maja) i w 2017 r. (30 i 31 maja), którymi objęła 67³⁵ budynków. W latach 2014 i 2015 takich kontroli nie przeprowadzano.

(dowód: akta kontroli, str. 955-977, 986-1001)

W wyniku kontroli rocznej obiektów budowlanych przeprowadzonej w maju 2016 r.:

a) żadnych uwag nie zgłoszono w stosunku do stanu technicznego 21 budynków,

³³ W biznesplanie na lata 2015-2019 zostały zaplanowane na 2015 r. nakłady inwestycyjne w wys. 642,2 tys. zł, przy kosztach amortyzacji w wys. 776,8 tys. zł, a na 2016 r. nakłady planowane były w wys. 609 tys. zł, przy amortyzacji w wys. 927,7 tys. zł.

³⁴ Nie objęto kontrolą pięciu obiektów: budynku obory dla krów zasuszonych (nr inwent. 001-108), ponieważ od daty jego oddania do użytkowania (30.07.2014 r.) nie upłynęło jeszcze pięć lat, zbiornika na gnojowicę (nr inwent. 028-205), zbiornika p. poż. (nr inwent. 076-205), płyty obornika (nr inwent. 098-209) i budynku hydroforni (nr inwent. 002-189).

³⁵ Kontrolą nie objęto czterech obiektów: zbiornika na gnojowicę (nr inwent. 028-205), zbiornika p. poż. (nr inwent. 076-205), płyty obornika (nr inwent. 098-209) i budynku hydroforni (nr inwent. 002-189).

b) dla jednego z budynków (obory dla krów zasuszonych o nr inwent. 001-108) nie przechowywano protokołu z jego kontroli;

c) trzy budynki, ze względu na zły stan techniczny, wyłączone były z użytkowania,

d) stan techniczny pozostałych 42 obiektów budził zastrzeżenia i wydane zostały zalecenia polegające m.in. na: wymianie rynien i rur spustowych, wyeliminowaniu przyczyn wilgoci i osuszeniu ścian budynków, naprawie tynków, naprawie pokrycia dachowego, uzupełnieniu ubytków w schodach, impregnacji elementów stalowych, wykonaniu opaski wzdłuż elewacji tynkowej i bocznej, naprawie płyt na posadzce betonowej, wykonaniu parapetów zewnętrznych, zabezpieczeniu konstrukcji antykorozyjnej; ponadto w dwóch budynkach zalecono remont kapitalny, a w jednym – remont natychmiastowy.

(akta kontroli, str. 986-1001)

Kontrola roczna obiektów budowlanych przeprowadzona w maju 2017 r. wykazała, że:

a) żadnych uwag nie zgłoszono w stosunku do stanu technicznego 13 obiektów,

b) trzy budynki (te same co w 2016 r.) ze względu na zły stan techniczny nadal wyłączone były z użytkowania,

c) stan techniczny pozostałych 51 budynków budził zastrzeżenia i wydane zostały zalecenia polegające na wykonaniu prac, jakie zostały zalecone po przeprowadzeniu przeglądu w 2016 r. (wyżej wymienionych) oraz na remoncie krat okiennych, a w budynku jałownika w Kadziewie (nr inwent. 088-182) zlecono natychmiastową interwencję polegającą na zabezpieczeniu podparcia podciągów, na których opiera się strop, a w następnej kolejności wymianę lub wzmocnienie słupów; ponadto w dwóch budynkach zalecono remont.

(akta kontroli, str. 986-1001)

Analizując wyniki kontroli stanu technicznego budynków przeprowadzonej w 2017 r. w stosunku do wyników wcześniejszej kontroli przeprowadzonej w 2016 r. ustalono, że:

- stan techniczny 12 budynków pogorszył się (kontrolujący miał uwagi do ich stanu technicznego, podczas gdy w 2016 r. nie miał żadnych zastrzeżeń);

- zalecenia pokontrolne wydane w 2016 r. dla 42 obiektów zostały zrealizowane tylko w trzech budynkach (kontrolujący w 2017 r. nie zgłosił żadnych uwag do stanu trzech budynków, w tym do budynku gospodarczego w Nochowie (nr inwent. 002-115), wobec którego w poprzednim roku zalecił wykonanie remontu kapitalnego, którego jednak nie wykonano, co stwierdzono w trakcie oględzin przeprowadzonych przez NIK³⁶). Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, że Spółka nie jest zainteresowana remontem kapitalnym budynku w Nochowie, wybudowanego w 1879 r.; zamiarem przyszłościowym jest rozbiórka tego budynku i postawienie wiaty spełniającej warunki dla garażowania i naprawy współczesnego sprzętu rolniczego oraz realizacji innych dodatkowych działań.

(akta kontroli, str. 986-1001, 1011-1017, 1027)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1) Spółka nie realizowała obowiązków nałożonych na nią przepisami ustawy Prawo budowlane³⁷ i przepisami wykonawczymi³⁸, w ten sposób, że:

³⁶ W dniu 3.07.2017 r. kontroler NIK przeprowadziła oględziny dwóch budynków: budynku gospodarczego w Nochowie (nr inwent. 002-115) i budynku jałownika w Kadziewie (nr inwent. 088-182).

³⁷ Ustawa z 7.07.1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2016 r., poz. 290 ze zm.), dalej Prawo budowlane lub ustawa.

³⁸ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 3.07.2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego (Dz. U. Nr 120, poz. 1134), dalej rozporządzenie w sprawie książki obiektu budowlanego

- a) w 2014 r. i w 2015 r. Spółka nie przeprowadziła okresowej (co najmniej jeden raz w roku) kontroli obiektów budowlanych, o której mowa w przepisach art. 61 ust. 1 pkt 1 ustawy; Prezes Zarządu podał w wyjaśnieniach, że przeglądy roczne zostały zlecone w październiku 2014 r., jednakże ze względów niezależnych od Spółki sprawa się przeciągnęła do 2016 r.
- b) dla zbiornika p.poż. z naruszeniem przepisów art. 64 ustawy nie założono książki obiektu budowlanego oraz nie obejmowano tego obiektu kontrolą okresową (raz na rok i co pięć lat), o której mowa w przepisach art. 62 ust. 1 ustawy, co Prezes Zarządu wyjaśnił przeoczeniem, które jak najszybciej będzie naprawione;
- c) w książce obiektu budowlanego założonej 26 września 2000 r. dla zbiornika na gnojowicę wraz z płytą obornika nie dokonano żadnego z wpisów³⁹, naruszając zasadę systematycznego jej prowadzenia przez okres użytkowania obiektu, wyrażoną w przepisach § 2 rozporządzenia w sprawie książki obiektu budowlanego, jak również nie obejmowano tego obiektu kontrolami okresowymi (raz na rok i co pięć lat) wymaganymi przepisami art. 62 ust. 1 ustawy; Prezes Zarządu sprawę tą wyjaśnił błędem i podał, że aktualnie zlecono wykonanie odpowiednich przeglądów;
- d) budynek hydrofornii, dla którego 15 marca 2000 r. została założona książka obiektu budowlanego, pomimo upływu prawie 13 lat od ostatniej kontroli okresowej (co pięć lat), do dnia kontroli NIK nie został objęty tą kontrolą, jak również nie został objęty kontrolą roczną, którą Spółka przeprowadziła w 2016 r. i w 2017 r. w dniach 30-31 maja (art. 62 ust. 1 ustawy); Prezes Zarządu podał w wyjaśnieniach, że nieobjęcie kontroli tego budynku wynikało z niedopatrzienia i nieużytkowania tego obiektu;
- e) do książki obiektu budowlanego prowadzonej dla obory krów zasuszonych (nr inwent. 001-108) nie załączono protokołu z kontroli rocznej stanu technicznego przeprowadzonej w 2016 r., z naruszeniem przepisów art. 64 ust. 3 ustawy. Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, że przez przeoczenie nie został wystawiony protokół z tego przeglądu;
- f) z naruszeniem zasady systematycznego prowadzenia książki obiektu budowlanego, wyrażonej w przepisach § 2 rozporządzenia w sprawie książki obiektu budowlanego, w trzech książkach nie dokonano wpisu o przeprowadzonej w dniu 31 maja 2013 r. kontroli okresowej (co pięć lat) – wpisu dokonano dopiero 28 czerwca 2017 r. w trakcie kontroli NIK; Prezes Zarządu sprawę tą wyjaśnił przeoczeniem.

(akta kontroli, str. 955-983, 986-1004, 102-1021, 1024)

2) W ocenie NIK, w niżej wskazanych przypadkach, Spółka gospodarowała swoim mieniem trwałym z naruszeniem zasady należytej staranności. Nie zostały wykonane zalecenia wydane w maju 2016 r. wobec 40 budynków po rocznym przeglądzie ich stanu technicznego. Ponadto stan techniczny budynków Spółki pogarszał się – w 2016 r. stan techniczny 21 budynków nie budził zastrzeżeń, podczas gdy w 2017 r. takich budynków było już tylko 13. Również, pomimo wydania 31 maja 2017 r. przez przeprowadzającego przegląd okresowy budynków, zalecenia bezzwłocznego wykonania zabezpieczenia podparcia podciągów, na których opiera się stop, w związku ze zniszczeniem części słupów w budynku jałownika w Kadzewie (nr inwent. 088-182), poprzez wykonanie tymczasowych jej podparć, to do dnia 3 lipca 2017 r.⁴⁰ zalecenie to nie zostało wykonane.

³⁹ O których mowa w przepisach § 5 rozporządzenia w sprawie książki obiektu budowlanego.

⁴⁰ Do dnia oględzin budynku przeprowadzonych przez NIK.

Prezes Zarządu Spółki niewykonanie zaleceń wydanych w 2016 r. po przeglądach budynków wyjaśnił tym, że dotyczyły one drobnych napraw, które nie zagrażały bezpieczeństwu oraz, że w miarę możliwości finansowych oraz sił roboczych zamierza sukcesywnie je wykonać własnymi siłami. Sprawę jałownika w Kadziewie natomiast wyjaśnił w ten sposób, że po powzięciu wiadomości o dwóch słupach osłabionych korozją zakazano składowania siana na tym stropie, celem usunięcia obciążenia i istniejącego zagrożenia. W trakcie omawiania zaleceń poprzeglądowych z ich autorem poproszono o wykonanie projektu skróconej dokumentacji technicznej zabezpieczenia budynku, który będzie podstawą do zlecenia wykonania tych prac firmie, bowiem Spółka nie dysponuje fachowcami do tego typu robót. Prace rozpoczęto 6 lipca 2017 r., a ich zakończenie przewiduje się na dzień 12 lipca 2017 r.

(akta kontroli, str. 986-1001, 1010, 1017, 1024-1025)

3) W regulaminie organizacyjnym Spółki obowiązującym od 7 grudnia 2010 r. do 15 stycznia 2017 r., jak również w obowiązującym od 16 stycznia 2017 r. w strukturze organizacyjnej przewidziano stanowisko dyrektora ds. finansów. Stanowisko to było obsadzone do 30 listopada 2012 r., po tym terminie w Spółce nie został zatrudniony dyrektor ds. finansów, a zadania przypisane do tego stanowiska zostały powierzone głównemu księgowemu w zakresie obowiązków. Rozbieżność postanowień regulaminu organizacyjnego Spółki z faktycznie panującym ładem organizacyjnym Prezes Zarządu wyjaśnił tym, że w przepisach jest mowa o stanowisku głównego księgowego i jego odpowiedzialności, natomiast nie ma mowy o dyrektorsze ds. finansów. Zarząd Spółki nosi się z zamiarem podjęcia decyzji czy obsadzić stanowisko dyrektora ds. finansów, czy też zmienić regulamin organizacyjny.

(akta kontroli, str. 726, 858, 864, 868, 874, 879, 884)

Uwagi dotyczące
kontrolowanej
działalności

Spółka, ujmując w księgach rachunkowych podział zysku za 2016 r. zastosowała konto 821 „Rozliczenie wyniku finansowego lat ubiegłych”, którego nie przewidziano do stosowania w jej planie kont. Prezes Zarządu sprawę tą wyjaśnił niewystąpieniem dotychczas straty z lat ubiegłych, a konto to powstało dopiero w 2017 r. Zostanie sporządzony aneks do planu kont w celu dodania tego konta.

(akta kontroli, str. 643, 736, 985)

Ocena
częstkowa

NIK ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność w kontrolowanym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski
pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴¹, wnosi o podjęcie działań zmierzających do:

- 1) zrealizowania zaleceń wydanych po rocznych przeglądach obiektów budowlanych przeprowadzonych w 2016 r. i 2017 r., w celu zapobieżenia ich dalszej degradacji;
- 2) obejmowania przeglądami okresowymi (co najmniej raz w roku i raz na pięć lat) wszystkich obiektów budowlanych Spółki i systematycznego prowadzenia ksiąg obiektów budowlanych;
- 3) założenia książki obiektu budowanego dla zbiornika przeciw pożarowego i obejmowanie tej budowli okresowymi kontrolami stanu technicznego;
- 4) doprowadzenia do zgodności postanowień regulaminu organizacyjnego Spółki z faktycznie funkcjonującym w niej ładem organizacyjnym (dotyczy stanowiska dyrektora ds. finansów).

⁴¹ Dz. U. z 2017 r., poz. 524.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag
i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia 20 lipca 2017 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler

Dyrektor

Joanna Józwiak
Główny specjalista kontroli państwowej

z up. Tomasz Nowiński
Wicedyrektor